

İSTİKLAL MAHKEMELERİ VE ŞEYH SAİT KIYAMI

Üstün BOL, 28 Ekim 2021

<https://hertaraf.com/koseyazisi-ustun-bol-istiklal-mahkemeleri-ve-seyh-said-kiyami-2647>

Fahrettin GÜN 1990'dan itibaren 2000'li yılların başına kadar Millî Gazete'de takip ettiğim birkaç yazardan biriydi.

İsmet Özel, Mine Alpay GÜN ve Mehmet Şevket Eygi Millî Gazete ele alındığında yazıları aranan isimlerdi.

Fahrettin GÜN – Mine Alpay GÜN çizgisinde dikkatimi çeken husus ikisinin de 'yerli' bir dokusunun olmasıydı.

Siyasetin hamasetle kotarıldığı bir dönemde, bir siyasi partinin yayın organında yazı yazarken bile her ikisinin de samimiyeti ve çizgisini muhafaza etme gayreti dikkat çekiciydi.

Bir meseleleri olduğunu fark etmemle düzenli olarak takip etmeye başlamıştım iki yazarı da.

Mine Alpay Gün'ün kitaplarını da okudum ilerleyen zamanlarda ama Fahrettin Gün'ün kitaplarına bir türlü sıra gelmemişti.

Ta ki, Aydın IŞIK abi 'Eskişehir'den İstiklal Mahkemeleri ve Şeyh Said Kıyımı'¹ kitabını gönderinceye kadar.

Şeyh Said Yeni Cumhuriyetin tartışmalı isimlerinden biri.

1990'lı yılların İslamcılarının üzerinde en çok konuştuğu isim belki de O!

İslamcılığın muhafazakârlıkla henüz imtihan edilmediği ya da 'İslamcıların' içlerindeki muhafazakârı göstermeye utandıkları zamanlarda, 'Allah için kıyama kalkmış bir Şeyh Said' figürünün ne kadar itibarlı olduğuna ben de şahitlik ettim.

Bugünse muhafazakâr koalisyon iktidarı günlerinde dünün en iddialı İslamcı figürlerinin bile üzerine bir 'Vatan Haini' yaftasını kolayca vurabileceği bir isim Şeyh Said!

Çünkü bu günler daha dün bir küfür alameti olarak görülen, el hareketleriyle oluşturulan hayvan figürlerinin eskiden kendini İslamcı olarak tarif eden bürokratlarca kalabalıklara gösterildiği günler.

¹ İstiklal Mahkemeleri ve Şeyh Said Kıyımı. Beyan Yayınları. Aralık – 2018. 1. Baskı

Dün bu el figürlerinin tek başına bir küfür alameti olduğunu düşünen zihin nasıl ezberci/çıkarıcı bir zihinse, bugün aynı el hareketini hiç çekinmeden kalabalıklara sallayan zihin de aynı derecede ezberci ve çıkarıcı şüphesiz.

Bugün Şeyh Said üzerine konuşmak dün olduğundan daha zor ve tehlikeli!

O yüzden önce muhafazakâr aklın en itibarlı ismi Necip Fazıl'dan bir alıntıyla başlayayım ki hem başıma bir şey gelmesin hem de durup birkaç nefes alacak kadar vakti olsun muarızların.

Şöyle diyor Necip Fazıl Son Devrin Din Mazlumları kitabında Şeyh Said hakkında:

‘Şeyh Said, zorla itilmiş olmasına rağmen din hikmetleri bakımından pekâlâ mukavemet edebileceği ve mukavemet etmekle mükellef bulunduğu hadiselerin tek sorumlusu olmakla bilerek bilmeyerek uyandırdığı ve artık hep uyanık kalmasına sebep olduğu ejderhanın yine bizzat mazlumudur.

O, kendisine düşen zulüm payının kefaretinin ödedi; ya ödemelerine imkân olmayanların hali ne olsa gerek?..²

Kitapta Şeyh Said'in savunması, tanık ifadeleri, mahkeme zabıtları gazetede hakkında çıkan haberler onlarca bilgi ve belge mevcut.

Fahrettin Gün'ün bu çalışma sebebiyle aylarca devlet arşivinde çalıştığını tahmin etmek zor değil.

Şeyh Said kalkışması sonuçları ve etkileri itibariyle bugün dahi hayatımıza hükmediyor.

Öyle ki, sekülerliğin katı ve nobran yorumu bu kalkışma ile kendine yer tahsis ediyor mesela.

Tek parti rejiminin baskıcı uygulamaları bu şiddet ortamında, ürettiği korku sayesinde gerekli tepkiyi göremiyor.

Basın susturuluyor, susmayanlar ölümle tehdit ediliyor, kurtuluş savaşının komutanları, paşaları, Terakkiperver Cumhuriyet Partisinin önde gelen isimleri darağacından kıl payı kurtuluyor.

İslami camianın dergileri, gazeteleri (Sebilürreşad gibi) hizaya çekiliyor, önemli isimleri (Eşref Edip gibi) reddiyeler yayınlıyor.

Sadece İslami Camia değil, Ahmet Emin Yalman ve arkadaşları da İstiklal Mahkemeleri ve dönemin baskılarından payını alıyor.

² Necip Fazıl Kısakürek, Son Devrin Din Mazlumları

Bir kısmı kürek cezasına çarptırılırken bir kısmı af mektupları, özür beyanlarıyla paçayı sıyırmayı başarıyor.

İstiklal mahkemelerinin genel tutumunun bir korku ortamı yaratarak toplumsal bir baskı üretmek olduğunu düşündüğümüzde bu durum hiç de şaşırtıcı değil.

Bu baskı ortamının üretilebilmesi için de birilerinin asılması gerekiyor!

Şeyh Said ve 46 arkadaşı da bu amaca uygun olarak sözde 'İstiklal Mahkemelerinde' idama çarptırılıyor.

İstiklal mahkemeleri o kadar 'sözde' mahkemeler ki, Büyük Millet Meclisi toplanıp İstiklal Mahkemeleri'nin Meclis kapalı olduğu dönemlerde Meclis onayı almadan idam cezası hükmünü uygulayabileceğine dair kanun çıkarıyor.

Bu kanun çıkar çıkmaz da Meclis 6 ay süreyle kendini kapatıyor.

Bu kapatma kararının ardından da usulsüz bir yargılamanın neticesinde idam kararları infaz ediliyor.

Aydın IŞIK abiyle sohbetlerimizde kitapla ilgili dikkat çektiği bir başka husus ise bütün bu detaylardan bağımsız olarak Fahrettin GÜN'ün kitabını önemli yapan şeyin aslında kitapta geçen birçok gerçeğin Konya doğumlu bir Türk tarafından dile getirilmiş olduğunu söylemesi. Söylemeye utanıyorum ama bu kitap bir Kürt tarafından yazılmış olsaydı, çeşitli ithamlara maruz kalacaktı.

Oysa kitap hakikat arayışında bir Türk tarafından yazıldığında en azından 'benim gibi' Türklerin gözünde başka bir arayışın ve anlamının yolunu açabilir.

Şeyh Said konuşmaya başladığımızda ister istemez hukuki, siyasi, içtimai birçok konuya girmek gerekiyor.

Çünkü yukarıda bahsettiğim gibi sonuçları itibariyle toplumun bütün alanlarına sirayet etmiş bir etki söz konusu.

Ve yine Şeyh Said'den konuşmaya başladığımızda yakın tarihte adını anmadan geçemeyeceğimiz bir isim daha akla geliyor.

Şeyh Said'in torunu Abdülmelik Fırat.

Abdülmelik Fırat'la yapılmış ve yayınlanmamış yaklaşık 100 sayfalık kayıp bir röportaj olduğuna dair bilgiler var.

Bu röportaj kimde, ne durumda, yayınlanacak mı bilmiyoruz. Ama dönemi, şartlarını ve dönemin daha sonraki tarihlerdeki etkilerini anlamak için bu röportajın ortaya çıkması önemli bir tarihi ve vicdani görev olarak duruyor.

Sözlerimizi Şeyh Said'in mahkeme zabıtlarındaki şu ifadeleriyle bitirelim. Öyle anlaşılıyor ki Şeyh Said etrafındaki insanlardan da şikâyet ederek veda etmiş dünyaya:

*Başka bir şey bilmiyorum. Başka bir diyeceğim yoktur. Benim maksadım bu dine hizmet etmektir. Bu çeşit niyetim de yoktu. Allahu Teala'nın kaderi beni bu çeşide düşürdü. Muvaffak da olmadık ve şimdi anladığıma göre muvaffak da olsa idik bu ahali ile bir şey olamazdı. Bu bir cinnettir. Çünkü bu ahalden sıdkım sıyrıldı. Şeriat'a razı olan ahali kalmamıştır.*³

Allah rahmet eylesin!

³ Şark İstiklal Mahkemesi (Kararlar ve Mahkeme Zabıtları), 'Şeyh Said ve Rûfekası Haklarında Zabıtname'